

משנה ד'

במשנה א' התבאר שבני חצר זכאים לכף זה את זה להשתתף בבגית מחצה ביניהם. משנה זו מוסיפה לפרט בנושא.

ביאור

בבא בתרא פרק א' ד' ■

¹ נפל פתל חצר, בני החצר מחיבים זה את זה להשתתף בהוצאות בגיתו מחודש עד גבה ארבע אמות^{*}, הגבה הדרוש למניעת הזק ראיה. אם אחד בנה את הכתל והוא תובע משכנו שישתתף בהוצאות, והלה טוען שכבר שלם, הרי הוא

¹ פתל חצר שנפל, מחיבין אותו לבנותו עד ארבע אמות. בחזקת שנתן, עד שיביא ראיה שלא נתן. ² מארבע אמות ולמעלה, אין מחיבין אותו.

בחזקת ששלם עד שהתובע יביא ראיה שלא שלם. טעם הדבר: הואיל וידוע לכל שהוא מחיב לשלם, יש להניח שאלו היה מסרב מראש להשתתף בהוצאות הבניה, היה הלה תובעו בבית דין ומוציא ממנו, ולא סביר שעמד מעצמו ובנה על דעת שיתבענו לאחר זמן³.

² מעבר לגבה של ארבע אמות אין אחד הצדדים יכול לחיב את הצד שכנגדו לבנות, ואפלו היה הכתל שנפל גבוה מארבע אמות, כי אף על פי שהסכים בעבר לבנות כתל גבוה, אין בכך כדי לחיבו בדבר לעולם. המשנה הדגימה הלכות אלו בכתל שנפל ולא בבניה הראשונית של הכתל,

מקורות והערות

נקראות עם המשפט הראשון, לאמר, כי מחיבים אותו לבנות כותל שנפל עד שיעור גובה של ארבע אמות, וכמו כן הן נקראות

א. בין 2.40 ל-1.92 מטרים, בהתאם לדעות השונות. ב. הבית יוסף מפרש כי למילים "עד ארבע אמות" משמעות כפולה: הן

הוקדש לזכות ולהצלחת משפחת רוטשטיין שיחיו לברכה בכל העניים

י"ח באדר

יום ג' פר' ויקהל

(סנהדרין צא)

היום נלמד:

משנה

בבא בתרא פרק א' משנה ד'

גמרא

בבא קמא דף כ/ב; כתובות דף קו/א

תובנה מרגשת

היהודי שענד רצועה בלי שעון

לך ולמשפחה

מסכת סנהדרין דף צ"א

זוהר

תולדות קלו.

הלכה

אפיית מצות הלכה ו'ח'

בבא בתרא פרק א' ■ ד'

ביאור

סמך לו בתל אחר, אף על פי שלא נתן עליו את התקרה, מגלגלין עליו את הפל. בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראיה שנתן:

כדי לחדש הלכה זו, שאינו חייב לבנות בתל גבוה בדגמת הבתל שגפלי.

³ אם הגביה אחד הצדדים את הבתל מעל ארבע אמות על חשבוננו, ולאחר מכן עמד שכנו ובנה בתוך חלקו בתל באותו גבה ועתה הוא יכול להשתמש בשני הבתלים בקירות למבנה, הרי הוא מחייב להשתתף בהוצאות הגבהת הבתל החוצץ, כי גלה דעתו שהוא

מענין בו, ואפלו עדין לא בנה תקרה בין שני הבתלים.⁷ אם הוא טוען שכבר השתתף בהוצאות הבניה, הרי הוא בחזקת שלא השתתף עד שיביא ראיה שהשתתף. מדבר שידוע שבתחלה נתבע להשתתף ולא הסכים, ולפיכך אין להניח שאחר כך עמד ושלם מעצמו.⁸ ואף על פי שעמד ובנה בתל כנגדו, אין בכך הוכחה שכבר שלם, מפני שהלכה זו אינה ברורה וידועה לכל, ומן הסתם לא היה משלם בהנחה שאפשר שבית דין יפטרוהו.⁹

מקורות והערות

החיוב, ראה תוספות, דף ה/א, ד"ה אע"פ; רשב"א, ד"ה סמך; ריטב"א, ד"ה בחזקת. ה. תוספות, דף ה/א, ד"ה מארבע. ו. למעשה גם אדם שידוע את הדין אינו נאמן לטעון ששילם (בטעם הדבר ראה יד רמה, דף ה/א, ד"ה ולא).

עם המשפט השני: "עד ארבע אמות בחזקת שנתן...", וזו מעין פיסקה נוספת שמשמעה שאפילו היה הכותל חדש מחייבים אותו לבנות עד ארבע אמות (ראה על כך בתוספות יום טוב, ד"ה כותל). ג. ראה עוד בסוגיית הגמרא, דף ב/ב. ד. לתוספת ביאור בנושא מהות

שְׁמִירָה עַל בַּח לְמִידָה - יְסוֹד הַהֲצָלָחָה

ביאור

בבא קמא דף כב/ב; כתובות דף ק/א

**רַב הוּנָא הוּא דְרִישׁ
בְּתַלְסַר אַמּוּרָא. כִּי הוּוּ
קִימִי רַבָּנָן מִמְּתִיבְתָּא
דְּרַב הוּנָא וְנִפְצִי
גְלִימִיהוּ, הוּא סָלִיק
אַבְקָא וְכָסִי לִיה לְיוֹמָא,
וְאָמְרִי בְּמַעֲרָבָא: קָמוּ
לִיה מִמְּתִיבְתָּא דְרַב
הוּנָא בְּבִלְאָה.**

13,000 איש קמו בבת אחת
מהקרקע, נערו את בגדיהם, וענו
אבק עצום עלה וכסה את השמים.
כך מתארת הגמרא את סיום
שעורו הקבוע של האמורא רב
הונא, מגדולי אמוראי בכל בדור
השני, שהיה ראש ישיבת סורא,
ובשעורו השתתפו אלפים רבים.
שלישה עשר תלמידים בעלי קול
חזק פזרו ברחבי הקהל הגדול, כדי
להעביר את דבריו של הרב לכלם.
בכל העולם היה השעור הזה
מפרסם, וכאשר בארץ ישראל
התרחשה סופת אבק, היו אומרים
בחינה^א: סופת האבק הזו היא

תוצאה של סיום השעור של רב הונא בבבל.

מדוע הם ישבו על הקרקע, וכי לא היה אפשר לסדר להם אמצעי
ישיבה נוחים יותר? בודאי היו אנשי ארגון יעילים שהיו יכולים לספק
אמצעי ישיבה אלפי איש. למה על הקרקע?
הרב חיים פרידלנדר זצ"ל^ב, איש חנוף והגות נודע, מסביר את הדברים
במאמר מרתק שכותרתו: "שְׁמִירָה עַל בַּח לְמִידָה - יְסוֹד הַהֲצָלָחָה", וכך
הוא כותב:

"הַצָּלַחַת אֲדָם בְּתַפְקִידוֹ, בְּכָל שְׂטַח וּבְכָל תַּחֲנוּם, תְּלוּיָהּ בְּכַח הַלְמִידָה.
מֵהוּ "בַּח לְמִידָה"? הַשְׁאִיפָה לְהִרְבוֹת דַּעַת, לְהַבִּין יוֹתֵר, לְהַפִּיר יוֹתֵר אֶת
הַחֲמֹר שְׁעוּסָקִים בוֹ, בְּמִטְרָה לְהוֹצִיא מִתַּחַת יָדֵינוּ אֶת הַטּוֹב בְּיוֹתֵר
שְׂבִיכֵלָתָנוּ, בְּדַבְּדָר עִם רִצּוֹן לְהַמְשִׁיךְ לְהַשְׁתַּפֵּר וּלְהַתְקַדֵּם בְּאִפְסָן קְבוּעָה,
וּלְהַגִּיעַ לְמַצֵּב שֶׁל הַשְׁתַּלְמוֹת תְּמִידִית לְשִׁפּוּר".

מקורות והערות

א. מהרי"ט מפני יהושע. ב. מסילות חיים בחינוך, חלק ב', עמוד י"א ואילך.

ביאור

הדחף להשתלם ולהתפתח, אינו יכול לנבע אלא מהרגשת חסרון. ככל שאדם מודע לכך שעדין הוא חסר ויש לו מה להשלים, כך גדלה שאיפתו והשתדלותו למלא את החסר ולהשתלם, והוה הדחף לרצון ללמוד.

זו הסבה שתלמידיו של רב הונא ישבו על הארץ. הרגשת שלמות מונעת, באמור, את בח הלמידה, כי אם הוא שלם ומשלם, מה עוד יש לו ללמוד? לכן ראו חז"ל צרך בפעולות חיצוניות המעניקות לאדם תחושת חסרון, כדי לשמר, לפתח ולקיים את בח הלמידה! 13,000 אנשים ישבו על הקרקע, בהם אנשים מכבדים מאד, תלמידי חכמים מפלגים, אבל הם הבינו שאם הם רוצים לרדת לעמק דברי הרב, עליהם להרגיש שהוא מעליהם, וברשותו אוצר חכם שיכול לעבר אליהם, אם רק יהיו פתוחים לקלט ולשמע.

מהגמרא הזו אנו לומדים, שבכלל לא קל לאדם לשמע עצות ותוכנות מאחרים. יש בטבע האנושי משהו גאונתי - 'אני יודע לבד', אומר כל זאטוט מהרגע שהוא יודע לומר משהו.

הדרך להצלחה עוברת דרך קבלת חכמה ועצות מאחרים. בשתיה מודע למנגנון המבנה בכל בני האדם, לדחות את דבריהם ודעתם של אחרים, ותצליח להכניע אותו תחת שכלך, פתחת את מתכון ההצלחה האישית שלך. בהצלחה.

היהודי שענד רצועה בלי שעון

תובנה
מרגשת
סרטון יומי שיאיר לכם את היום

אַלְפִסְנָדֶר מוֹקְדוֹן וּגְבִיָּהָא בֶן פְּסִיסָא

לפני יותר מ-2,300 שנים, בתחילת תקופת המקדש השני, קם במקדוניה מלך ומצביא אדיר בשם אלפסנדר, שנודע בכינוי "אלפסנדר" או מוקדון.

"אלפסנדר הגדול". אלפסנדר כבש במלחמותיו חלקים נרחבים מן העולם והקים אימפריה אדירה. אלפסנדר הוא זה שלמעשה הפיץ את התרבות היוונית בעולם.

התלמוד מספר, כי באותם הימים היו עמים שתבעו בעלות על ארץ ישראל, וחכם בשם גביהא בן פסיסא הלך לעמוד איתם למשפט בפני המלך אלפסנדר. טענותיו והוכחותיו הביאו לזכיית עם ישראל במשפט.

פעם אחרת טענו המצרים בפני אלפסנדר שמגיע להם מעם ישראל סכום עצום, כי כשבני ישראל יצאו ממצרים הם שאלו משכניהם כלי כסף וכלי זהב, וכידוע הם מעולם לא החזירו את הפלים השאולים. עתה טענו המצרים כי על היהודים להחזיר את החוב. טען גביהא בן פסיסא: שלמו תחילה אתם את שכר העבודה של כל בני ישראל במשך כל שנות שעבוד מצרים... המצרים לא מצאו מה לענות וברחו.

סגֵלַת הָאַרְבָּעִים יוֹם

תולדות קלו.

תרגום

סוף כל הצרות יהיה
בארבעים, וגזר הדין
קצם (דברים כה, ג)
"ארבעים יבנו, לא
יסיף". סוף הליכתם של
ישראל במדבר בשנת
הארבעים. ארבעים
שנה קדם תחית הגוף,
ממתנת לו הנשמה
בארץ ישראל. בשנת
הארבעים יקומו הגופות
מן העפר. בארבעים
נכלא הגשם, וזהו
שכתוב (בראשית ז, יב)
"ויהי הגשם על הארץ
ארבעים יום", וכתוב
(שם ח, ו) "ויהי מקץ
ארבעים יום ויפתח נח".
זמן גאלתם של ישראל
בשנת הארבעים.

סופא כל עקתין בארבעים להוי,
וגזר קיים "ארבעים יבנו, לא
יוסיף". סוף הליכתם של ישראל
במדבר בשנת הארבעים.
ארבעים שנה קדם תחית
הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ
ישראל. בשנת הארבעים יקומו
הגופות מעפרא. בארבעים
נכלא הגשם, הדא הוא דכתיב
"ויהי הגשם על הארץ ארבעים
יום", וכתוב "ויהי מקץ ארבעים
יום ויפתח נח". זמן גאלתם של
ישראל, בשנת הארבעים.

זוהר
י"ח באדר

דברי הזהר הללו הנם אחד המקורות המרכזיים להבנת ענין המספר
ארבעים שמבטא תהליך התפתחותי, וכן המלה 'ולד' בגימטריא 40 רמז לכהן
שהולדת דבר הנה בתהליך של ארבעים יום. באות מ' שהיא בגימטריא
ארבעים יש שני מצבים, מ' פתוחה ומ' סתומה, שעל ידי ארבעים יום של
תפלה או התמדה בהנהגה טובה נתן לפתח את הדברים הסתומים ובכהן
לתת לשפע להופיע.

ו. שמור בשאר מצות משעת קצירה

החרדים לדבר ה' נוהגים, שיהיו כל המצות שאוכלים בפסח שמורות משעת קצירה ואילף, ומקפידים לקצר את התבואה בעודה לחה קצת כפי שנתבאר, משום שפעמים בעלי השדות אין להם פנאי או אפשרות לקצר ומשאירים את התבואה שתתיבש בעודה מחברת לקרקע, וכשיוזרים עליה גשמים מרבים אף על פי שעדין לא נקצרה הרי היא מחמיצה¹¹.

ז. לשם מצת מצוה

כיון שמצת מצוה צריכה שמור לשם מצוה, לכן בכל הפעולות שעושים בעסק המצוה, צריך לומר 'לשם מצת מצוה', דהיינו בשעת נתינת המים בקמח, ובשעת הלישה, העריכה, הנקור והאפיה, ואפלו בשעת שאיבת המים¹².

אף בעשית המצות שהן לצורך שאר ימי הפסח נוהגים בכל זה, שכפי שנתבאר לעיל, מקפידים שכל מצוה שאוכלים בימי הפסח תהיה 'שמורה לשם מצוה'.

אין צריך שיאמר בכל מצוה ומצוה 'לשם מצת מצוה', אלא יאמר כל אחד בתחלת עסוקו במצות, 'מה שאעשה היום בענין המצות יהיה הכל לשם מצות מצוה'. והמנהג בישראל הוא, שבעת אפיית המצות בעל הבית או הממנה על האפיה אומר 'מצת מצוה' וחוזר על כך כמה פעמים, כדי שיזכרו כל העוסקים שהיא מצת מצוה¹³.

ח. מצוה בו יותר מבשלוהו

הרא"ש היה משתדל בעצמו במצת מצוה, לפי שמצוה בו יותר מבשלוהו¹⁴, והיה עומד על עשייתה ומזרו את העוסקים במלאכה ומסייע בעריכתה, וכן ראוי לכל אדם לעשות, להטפל הוא עצמו במצוה¹⁵.

מקורות והערות

¹¹. סי' תס"ז במ"ב ס"ק י"ז בשם החיי אדם כלל קכ"ח סעי' ¹⁴. סי' ת"ס סעי' ב' ובמ"ב ס"ק ה'.

¹⁵. שם בשו"ע והמהר"ל פסק להיזהר כך לכתחילה בכל המצות, וכן כתב הפרי חדש שגם באפיית שאר המצות הנעשות לכל ימי הפסח היה נוהג לעמוד על גביהן כי רבה המכשלה - שם במ"ב ס"ק ו'.

¹². חיי אדם כלל קכ"ח אות ל"א ובסי' תנ"ה במ"ב ס"ק כ"ג.

¹³. סי' ת"ס בבה"ל ד"ה וקטן.